



Vår referanse

27.10.2025

Deres referanse

Tilsynsrapport og vedtak om overtredelsesgebyr

1 Innledning

Finanstilsynet har gjennomført tilsyn med [redacted] (heretter omtalt "foretaket" eller "revisor"). Formålet med tilsynet var å kontrollere om revisjonsvirksomheten drives i samsvar med gjeldende regler. Finanstilsynet gjennomførte møter med foretaket 2. juni 2025 og 5. september 2025.

Tilsynet avdekket manglende etterlevelse av lover og forskrifter som gjelder for virksomheten. I brev 26. juni 2025 varslet Finanstilsynet vedtak om overtredelsesgebyr etter revisorloven. Finanstilsynet har vurdert foretakets kommentarer til varselet i brev av 10. september 2025, og har på bakgrunn av opplysninger her justert enkelte påpekninger i rapporten. Finanstilsynet fastholder likevel at vedtak om overtredelsesgebyr skal fattes, men har etter en konkret vurdering av nye opplysninger, besluttet å redusere gebyret fra 100 000 kroner som varslet i foreløpig rapport, til 50 000 kroner.

2 Vedtak om overtredelsesgebyr etter revisorloven

Finanstilsynet har fattet følgende vedtak:

På bakgrunn av de forhold som er omtalt i tilsynsrapporten legger Finanstilsynet [redacted] et overtredelsesgebyr på 50 000 kroner for overtredelse av revisorloven §§ 9-4, 9-9 og 9-10. Hjemmel for vedtaket er revisorloven § 14-5.

Foretaket kan klage på vedtaket innen tre uker etter at dette brevet er mottatt. Finanstilsynsklagenemnda er klageinstans, men klagen sendes til Finanstilsynet.

Foretaket har rett til å se dokumentene i saken etter reglene i forvaltningsloven §§ 18 til 19.

Overtredelsesgebyr innkreves av Skatteetaten ved Statens innkrevingssentral. Statens innkrevingssentral sender krav om betaling umiddelbart etter klagefristens utløp. Hvis vedtaket påklages, sendes kravet etter at klagen er avgjort. Fristen for betaling vil være tre uker etter at Statens innkrevingssentral har sendt faktura.

3 Nærmere om tilsynet

3.1 Finanstilsynets tilsyn

Finanstilsynets tilsyn har omfattet gjennomgang av revisjonsutførelsen for ett revisjonsoppdrag (oppdrag A). Dette revisjonsoppdraget er et foretak som har konsesjon som verdipapirforetak. Finanstilsynet har gjennomført kontroll av oppdrag As årsregnskap for 2024. Finanstilsynet ba 3. april 2025 verdipapirforetaket om en redegjørelse for blant annet bakgrunnen for overgang til regnskapsregler for små foretak. Revisor mottok kopi av Finanstilsynets anmodning. Basert på svaret fra verdipapirforetaket fant Finanstilsynet også grunn til å følge opp revisors arbeid. Finanstilsynet åpnet derfor den 6. mai 2025 tilsyn med revisor, og ba i denne forbindelse om en redegjørelse fra revisjonsforetaket angående revisjonen av oppdrag A for 2024. Finanstilsynet har undersøkt revisjonen for 2024, samt innhentet enkelte opplysninger for tidligere år.

3.2 Oppfølging av tilsynsrapporten

Finanstilsynet forutsetter at revisjonsforetaket gjennomgår tilsynsrapporten, finner forklaringer på hvorfor de avdekkede overtredelsene skjedde og iverksetter tiltak som er egnet til å hindre at overtredelsene videreføres i virksomheten.

4 Begrunnelse for vedtaket

4.1 Virksomhetsforståelse og risikovurdering

Konklusjon

Finanstilsynet har konstatert betydelige mangler ved revisors virksomhetsforståelse, herunder forståelsen av det regulatoriske rammeverket revisjonsklienten er underlagt. Det er også betydelige mangler ved de utførte risikovurderingene. Svakheterne i virksomhetsforståelsen, risikovurderinger og i planleggingen av risikohåndteringshandlinger, samt ufullstendig dokumentasjon, utgjør brudd på revisorloven §§ 9-4 tredje ledd bokstav a, 9-4 fjerde ledd og 9-9 første ledd.

Begrunnelse

Som det følger av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav a skal revisor opparbeide seg en forståelse av virksomheten, den interne kontrollen og andre forhold som kan være av betydning for revisjonen, herunder gjeldende lovkrav for virksomheten. Bestemmelsen suppleres av ISA 250 punkt 13 og 14.

Revisor har i fortsettelsesvurderingen for 2024 notert at regnskapsføringen ikke er kompleks og at revisjonsklienten derfor kan benytte regnskapsstandard for små foretak. Foretaket har imidlertid konsesjon fra Finanstilsynet som gjelder investeringstjenester og er derfor underlagt et eget regelverk. I fortsettelsesvurderingen henger det også igjen opplysninger som gjaldt for tidligere år, som ikke er korrekte for 2024.

I tilsvaret har revisor redegjort for sin forståelse av organiseringen av investeringsvirksomheten i oppdrag A og vurderingen av hvorfor virksomheten ikke er kompleks, se også punkt 4.2. Det er videre forklart hvorfor det er registrert enkelte feilopplysninger om foretaket, og hvorfor opplysninger som ikke lenger er relevante henger igjen i revisjonsdokumentasjonen.

Finanstilsynet mener revisors vurdering av at virksomheten kan benytte regnskapsstandard for små foretak, er ukorrekt. Det vises til at investeringsvirksomheten er regulert av særlovgivning som stiller konkrete krav til regnskapsføringen og regnskapsrapporteringen. For slike virksomheter kan ikke denne regnskapsstandarden benyttes. Finanstilsynet opprettholder derfor vurderingen av at det er betydelige mangler ved revisors virksomhetsforståelse, se også punkt 4.2.

Finanstilsynet tar ellers til etterretning revisors forklaringer til de øvrige (feilaktige) opplysningene som er registrert for virksomheten i revisjonsdokumentasjonen, og legger til grunn at disse endres ved revisjonen av 2025, i samsvar med revisors redegjørelse.

Av planleggingsdokumentasjonen fremgår det at eneste estimatpost er tap på krav. Dette til tross for at oppdrag A har oppført en vesentlig utsatt skattefordel knyttet til tidligere års skattemessig underskudd. I sitt svar til foreløpig rapport har revisor erkjent at planleggingen burde omfattet utsatt skattefordel, og opplyser at dette vil inntas i planleggingen for 2025.

Det er identifisert to nærstående selskaper (morselskap og datterselskap). I tillegg er daglig leder nærstående, også som eier via morselskapet. Datterselskapet er oppført til kostpris til tross for at årlige tap har ført til negativ bokført egenkapital i datterselskapet og dermed revisjonsmessige problemstillinger knyttet til verdivurderinger og fortsatt drift. At både mor og datter har investert i eiendommer som i 2024 kun var til privat bruk er også en problemstilling som har betydning for revisors risikovurdering knyttet både til revisjon av årsregnskapet og revisors tekniske utarbeidelse samt attestasjon av skattemeldingen for oppdrag A og for datterselskapet. Revisor har ikke hensyntatt dette tilstrekkelig i sin risikovurdering.

Videre har revisor vurdert at det er lav risiko for overstyring av utsatt skattefordel fra ledelsens side. I sitt svar til foreløpig rapport har revisor utdypet sin vurdering av at risikoen for overstyring er lav. Hovedsakelig er dette begrunnet med erfaringer fra tidligere års gjennomgang av regnskapet med ledelsen, hvor styreleder aldri har forsøkt å påvirke denne posten. Finanstilsynet viser i denne sammenheng til ISA 240 punkt 32 hvor det fremgår at ledelsens overstyring av kontroller alltid vil være en særskilt risiko. Finanstilsynet bemerker også at så lenge revisor er den som teknisk utarbeider årsregnskapet og lar en mulig for høy utsatt skattefordel stå i regnskapet over år, har ledelsen liten eller ingen motivasjon for å utfordre aktivert utsatt skattefordel. Risikoen for ledelsens overstyring av estimatposter, er etter Finanstilsynets oppfatning ikke tilstrekkelig vurdert i planleggingen av risikohåndteringshandlinger.

Svakheten i planleggingsdokumentasjonen er brudd på ISA 240 (misligheter) punkt 13 og punkt 32, ISA 315 (identifisering av forståelse av risikoer) punkt 13, ISA 330 (håndtering av anslåtte risikoer) punkt 5 og dokumentasjonsplikten etter revisorloven § 9-9 første ledd.

4.2 Overgang til regnskapslovens regler for små foretak i 2023

Konklusjon

Forskrift om årsregnskap for verdipapirforetak § 1-1 fastslår at regnskapslovens bestemmelser om små foretak ikke gjelder for verdipapirforetak. Revisor, som også har utført teknisk oppsett av årsregnskapet, har likevel akseptert at revisjonsklienten har avlagt regnskapet etter dette regelsettet fra og med regnskapsåret 2023. Forholdet er grovt brudd på revisorloven 9-4 tredje ledd bokstav a, se også ISA 315 punkt 19.

Begrunnelse

Som det fremgår over, har revisjonsklienten brukt regnskapsstandarden for små foretak. I oversendt revisjonsdokumentasjon er det vist til en e-post fra Finanstilsynet til revisjonsklienten datert 21. februar 2023. I e-posten fra Finanstilsynet gis det en tolkningsuttalelse av kapitaldekningsreglene som følger av CRR/CRD-forskriften. Uttalelsen omtaler imidlertid ikke pliktene til foretak under tilsyn etter regnskapsloven. Det foreligger ingen vurdering av berettigelsen for endringen til bruk av regnskapsreglene for små foretak i revisjonsdokumentasjonen.

Revisor har i sitt svar til foreløpig rapport forklart at uttalelsen fra Finanstilsynet til kunden ble misforstått. Revisor la dermed til grunn at det ikke var konsolideringsplikt og at virksomheten var et foretak i segmentet små foretak, uten å sjekke forskrift for årsregnskap for verdipapirforetak nærmere. Det opplyses også at revisor vil påse at regnskap blir satt opp etter reglene for øvrige foretak med konsolidert regnskap for 2025.

Finanstilsynet viser til at revisor alltid skal etterprøve og verifisere opplysninger mottatt av klienten knyttet til vesentlige forhold for regnskapet, herunder regulatorisk rammeverk. Når revisor har påtatt seg oppgaven med teknisk utarbeidelse av årsregnskap tilsier dette en skjerpet aktsomhet knyttet til etterlevelse av forskrift om årsregnskap gjeldende for oppdrag A og bruddet vurderes derfor som grovt.

4.3 Behandlingen av fritidseiendommer i regnskap og skattemelding

Konklusjon

Revisor har ikke oppnådd betryggende sikkerhet for at opplysningene den rapporteringspliktige enheten leverer til Skatteetaten, er i samsvar med lov og forskrift. Dette er grovt brudd på revisorloven § 9-10 første ledd, jf. SA 3801.

Det er ikke innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis for at den regnskapsmessige og skattemessige behandlingen av utleieforholdene med nærstående er i henhold til aktuelle norske og franske regler. Dette er brudd på revisorloven § 9-4 tredje ledd c, d og e, jf. ISA 550 punktene 3 til 5 og ISA 250 punkt 11.

Begrunnelse

Revisor er kjent med at hytte på fjellet i Norge og leilighet i Frankrike belaster henholdsvis foretak A og dets datterselskap med betydelige årlige underskudd som skyldes at inntektene fra utleie til nærstående ikke dekker løpende driftskostnader. I regnskapet og skattemeldingen kreves det fremføring av skattemessig underskudd knyttet til eiendommene. Om og hvordan den franske eiendommen rapporteres til franske myndigheter fremkommer ikke av revisjonsfilen. Revisor har opplyst at begge eiendommer i 2024 utelukkende ble brukt av nærstående.

Inntektene fra utleie av hytta på fjellet til nærstående dekker ca. 1/3 av bokførte driftskostnader og gir følgelig negativt driftsresultat. Når det gjelder leiligheten i Frankrike dekker inntektene 3/5 av utgiftene. Underskuddene knyttet til eiendommen i Frankrike fradragsføres skattemessig i Norge.

Revisor har opplyst at klienten har valgt å ikke leie ut eiendommene til andre. Revisor har utarbeidet og attestert skattepapirene uten at det er vurdert om det er grunnlag for å kreve skattemessig fradrag for tap på disse to eiendommene for 2024 eller om det skulle vært innberettet verdi av privat bruk ut over den leien som er betalt. Det vises i denne sammenheng til Skattedirektoratets melding nr. 4 /2022 (erstattet melding 7/2016) som omhandler omfanget og innholdet av revisors signering av opplysninger til Skatteetaten og revisjonsstandard SA 3801. Det fremgår heller ingen vurdering av forholdet til fransk lovgivning og skatteavtalen med Frankrike.

Finanstilsynet mener det er særlig alvorlig at revisor ikke har tilstrekkelig grunnlag for sin attestasjon av skattemeldingen og bruddet vurderes derfor som grovt.

Revisor har i sitt svar til foreløpig rapport redegjort for sine vurderinger når det gjelder privat bruk av foretak As fritidseiendommer og fradragsrett for underskudd i tilknytning til eiendommene. Finanstilsynet har gjennomgått revisors redegjørelse, men mener at forklaringene ikke gir opplysninger av betydning for vurderingen av at det ikke er oppnådd betryggende sikkerhet for at opplysningene til Skatteetaten er i samsvar med lov og forskrift, eller at det ikke er innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis for den skattemessige behandlingen av utleieforholdene.

4.4 Verdi utsatt skattefordel

Konklusjon

Det er ikke utført tilstrekkelig og hensiktsmessige revisjonshandlinger som dokumenterer verdien av utsatt skattefordel. Skattefordelen er vesentlig. Dette er et grovt brudd på revisors plikter etter revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e.

Begrunnelse

Utsatt skattefordel er i regnskapet for 2024 ført opp til MNOK 4,2 i foretak A. Revisors vesentlighetsgrense er 100 000 kroner. Skattefordelen skyldes akkumulert fremførbart underskudd over flere år på til sammen MNOK 22. Av dette underskuddet er MNOK 19 medtatt ved beregningen av utsatt skatt. Kravene i regnskapsreglene tilsier at utsatt skattefordel som skyldes skattemessig fremførbart underskudd bare kan føres opp om fordelene med stor sannsynlighet vil kunne utnyttes i nær fremtid. Det vises til Foreløpig Norsk Regnskapsstandard for skatt punkt 2.4.

Det er i tilsvaret til foreløpig tilsynsrapport argumentert for at salg av hytta og eiendommen i Frankrike vil gi et skattepliktig overskudd som gjør at rest utsatt skattefordel etter salg vil være MNOK 0,87 og at dette underskuddet vil bli dekket av fremtidige skattbare overskudd i investeringsvirksomheten.

Finanstilsynet er ikke enig i at denne begrunnelsen kan forsvare oppføringen av utsatt skattefordel. Revisjonsdokumentasjonen for 2024 gir ikke grunnlag for å slå fast at salg av eiendommene vil skje i nær fremtid. Dette underbygges av at klienten våren 2025 inngikk langsiktige leiekontrakter med eksterne på begge eiendommene. Videre viser revisors skatteberegning for 2024 at investeringsvirksomheten ikke gir skattepliktig overskudd, fordi gevinster ved salg av aksjer er unntatt fra skatt (fritaksmetoden). Det er flere svakheter i revisjonen av denne estimatposten, og det mangler tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis for en vesentlig post i regnskapet. Finanstilsynet mener derfor at forholdet er et grovt brudd på revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e.

4.5 Bokført verdi av aksjer i datterselskap

Konklusjon

Det er ikke dokumentet tilstrekkelig og hensiktsmessige revisjonshandlinger knyttet til verdien av en vesentlig investering i datterselskap. Dette er brudd på revisors plikter etter revisorloven § 9-9.

Begrunnelse

Revisor har revisjonsoppdrag for både foretak A og foretakets datterselskap. Som ved revisjonen av foretak A, er det etter Finanstilsynets mening vesentlige mangler ved revisjonen av utsatt skattefordel og uavklarte forhold knyttet til skatteplikt til Frankrike og mulige konsekvenser det måtte ha for regnskapet og skattemeldingen for datterselskapet; se punktene 4.3 og 4.4 over.

Foretak A har en bokført kostpris for aksjer i datterselskapet på MNOK 8,9. Bokført egenkapital i datterselskapets regnskap per 31. desember 2024 var negativ med MNOK 1,2. Datterselskapet har videre ført opp en utsatt skattefordel på MNOK 1,2 som ikke kan forsvares balanseført ut fra inntjeningen i selskapet. Disse forholdene indikerer verdinedgang som ikke er forbigående, se regnskapsloven § 5-3. At datterselskapet med det oppgitte markedsmessige leienivået for 2025 vil gå med løpende underskudd på mer enn MNOK 0,5 indikerer også nedskrivning av aksjeverdien.

Revisor har i sin revisjonsdokumentasjon ikke vurdert indikasjonene på verdinedgang, men har i tilsvaret til den foreløpige tilsynsrapporten påpekt at det foreligger takster på eiendommen som viser at eiendommen i Frankrike har en merverdi på ca. MNOK 10, noe som tilsier at egenkapitalen reelt sett er intakt.

Indikasjoner på ikke forbigående verdifall på aksjeinvesteringen er imidlertid ikke vurdert og dokumentert. Det foreligger brudd på dokumentasjonsplikten etter revisorloven § 9-9.

5 Nærmere om vilkårene for å kunne fatte vedtak

5.1 Rettslig grunnlag

Finanstilsynet kan ilegge revisjonsforetaket overtredelsesgebyr når foretaket eller noen som har handlet på foretakets vegne, har overtrådt nærmere angitte bestemmelser i revisorloven, se revisorloven § 14-5 andre ledd.

Finanstilsynets kontroll avdekket overtredelser av revisorloven §§ 9-4, 9-9 og 9-10, som er grunnlag for å ilegge gebyr, se revisorloven § 14-5 første ledd.

Skyldkravet er alminnelig uaktsomhet, se revisorloven § 14-5 og forvaltningsloven § 46 første ledd. Det er Finanstilsynets vurdering i denne saken at revisor har unnlatt å følge helt grunnleggende revisjonsprinsipper, og at oppdragsutførelsen i stor grad avviker fra normal aktsomhet. Finanstilsynet viser i denne sammenheng også til at revisor har ytt tilleggstjenestene utarbeidelse av årsregnskap og skattemelding, noe som gir revisor økt innsikt i kundens virksomhet. Revisor har likevel ikke hatt tilstrekkelig oppmerksomhet rettet mot de forholdene Finanstilsynet har beskrevet i denne rapporten, eller fulgt opp konkrete regnskapsopplysninger på en forsvarlig måte. Finanstilsynet mener derfor at revisor har handlet uaktsomt i utførelsen av oppdraget.

Etter Finanstilsynets vurdering er både de objektive og subjektive vilkårene for å ilegge overtredelsesgebyr oppfylt.

5.2 Om overtredelsesgebyr skal ilegges

Momentene som skal inngå i vurderingen av om gebyr skal ilegges, fremgår av revisorloven § 14-6 og forvaltningsloven § 46. Bestemmelsene angir ikke hvilken vekt de ulike momentene skal ha. Oppregningene er ikke uttømmende, og Finanstilsynet kan derfor legge vekt på andre forhold. Vedtak om illeggelse av overtredelsesgebyr vil bygge på en konkret helhetsvurdering.

Ett av de momentene som skal inngå i vurderingen, er overtredelsens grovhet. Som det fremgår av punkt 4, har revisor brutt sentrale plikter i revisorloven og revisjonsstandardene. Overtredelsene knyttet til mangelfull vurdering av korrekt rammeverk for avleggelse av årsregnskap, mangelfull revisjon av utsatt skattefordel og mangelfulle vurderinger knyttet til attestasjon av skattemeldingen, har en grovhet som tilsier illeggelse av overtredelsesgebyr. I Finanstilsynets vurdering legges det også vekt på at revisor har hatt oppdraget med teknisk oppsett av årsregnskapet og har utarbeidet skattepapirene.

I tillegg til grovhet er varighet av overtredelsene et moment. I denne saken har flere av overtredelsene skjedd over flere år.

Når revisors manglende aktsomhet fører til de overtredelsene som er avdekket i denne saken, er det egnet til å svekke revisors rolle som allmennhetens tillitsperson. At overtredelsene gebyrlegges, vil ha en preventiv effekt, ikke bare for revisjonsforetaket som ilegges gebyr, men også for andre revisorer i utførelsen av revisjonsoppdrag eller ved avgivelse av revisorbekreftelser.

At Finanstilsynet ilegger revisjonsforetaket overtredelsesgebyr, vil også kunne dempe en mulig tillitssvikt hos allmennheten. Finanstilsynet mener at gebyr skal ilegges.

5.3 Vurdering av størrelse på gebyret

Maksimalt overtredelsesgebyr som kan ilegges foretak er inntil 10 millioner kroner, eller opptil 2 prosent av den samlede årsomsetningen etter siste godkjente årsregnskap, se revisorloven § 14-5 tredje ledd.

De lovfastsatte momentene for vurderingen av om overtredelsesgebyr bør ilegges, gjelder også for fastsettelsen av gebyret. Størrelsen av ilagt gebyr i sammenlignbare saker vil være relevant. Det må i tillegg vurderes om revisjonsforetaket har oppnådd vinning eller unngått tap som følge av overtredelsene. Revisjonsforetaket har ikke utført nødvendige revisjonshandlinger og kvalitetskontroll knyttet til revisjonen av foretak A, se forholdene listet opp i punkt 4. Dette har medført at revisjonsforetaket har spart tid og unngått mulig konflikt med foretakets ledelse. Bruk av overtredelsesgebyr innebærer at revisjonsforetaket ikke oppnår økonomiske fordeler av manglende etterlevelse av lovkrav.

Gebyret må uansett settes på et nivå som gir preventiv effekt. Også overtrederes økonomiske evne vil være av betydning i gebyrfastsettelsen. Det fremgår av revisjonsforetakets årsregnskap for 2024 at det hadde en omsetning på 4,3 millioner kroner og et driftsresultat på ca. 1,4 millioner kroner.

Finanstilsynet varslet et overtredelsesgebyr på kr 100.000 i den foreløpige tilsynsrapporten. Revisjonsforetaket har i sitt tilsvarende fremlagt noe utfyllende dokumentasjon og forklaringer som har betydning for vurderingen av om en overtredelse er grov. Etter en fornyet vurdering av utført revisjon anser Finanstilsynet enkelte forhold som mindre grove. Årsregnskapet for 2024 viser videre noe svakere økonomisk evne enn lagt til grunn i varselet.. Finanstilsynet mener at det varslede overtredelsesgebyret skal reduseres fra kr 100 000 til kr 50 000.

For Finanstilsynet

Marte Voie Opland
direktør for markedstilsyn

Lene Tofte Dønvold
seksjonsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk.